

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ У МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

М. П. Мінняйло, здобувач

Н. І. Галунець, здобувач

ORCID ID: 0000-0001-9471-8272

Миколаївський національний аграрний університет

У статті проаналізовано стан процесу децентралізації у Миколаївській області. Встановлено, що станом на 10 вересня 2018 року Миколаївська область посідає 10 місце в рейтингу областей щодо формування об'єднаних територіальних громад. Розглянуто особливості фінансової децентралізації об'єднаних територіальних громад регіону. Визначено, основні проблеми, які виникли в об'єднаних територіальних громадах Миколаївської області у процесі їх функціонування та запропоновано напрями їх подолання.

Ключові слова: децентралізація, фінансова децентралізація, органи місцевого самоврядування, об'єднані територіальні громади.

Постановка проблеми. У 1997 році Україна ратифікувала Європейську хартію місцевого самоврядування. З того часу нею було зроблено декілька спроб провести необхідні реформи, але через різні причини вони не увінчалися успіхом. Новий старт реформі місцевого самоврядування в Україні було надано 1 квітня 2014 року затвердженням розпорядження № 333-р. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Реформою органів місцевого самоврядування, яка є рівнозначною реформі децентралізації, передбачено об'єднання (укрупнення) територіальних громад (ОТГ) у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр.

Згідно із затвердженим середньостроковим планом пріоритетних дій уряду до 2020 року, передбачено 100% об'єднання місцевих рад базового рівня у спроможні територіальні громади до кінця 2020 року. У цей період мають бути сформовані останні, згідно з планами, об'єднані територіальні громади. Зважаючи на те, що в одних регіонах України реформа децентралізації відбувається повільніше, ніж в інших, актуальним залишається питання щодо пройдених кроків на шляху реалізації української моделі децентралізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ряд вітчизняних науковців досліджували становлення розвитку і реформування місцевого самоврядування, серед яких варто виділити таких науковців, як О. В. Батано, В. І. Гладій, В. В. Тісногуз. Правовий і фінансовий аспекти

децентралізації влади в Україні досліджували Ю. В. Делія, Я. В. Журавель, В. В. Кравченко, П. М. Любченко, С. В. Шевчук та ін. Міжнародний досвід децентралізації висвітлено у працях А. Й. Бучинської, А. М. Колодій, І. Л. Охоцького. Водночас більшість наукових праць висвітлюють переважно теоретичні сторони процесу децентралізації в Україні, а практичні аспекти реалізації цього процесу залишаються мало дослідженими та потребують подальшого вивчення.

Метою статті є дослідження особливостей процесу децентралізації у Миколаївській області. Для досягнення цієї мети було поставлено такі завдання: обґрунтувати теоретичні засади децентралізації; охарактеризувати процес децентралізації у Миколаївській області; виявити особливості його проходження; окреслити чинники, які гальмують реалізацію процесу децентралізації у регіоні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для дослідження було використано інформацію з офіційного сайту процесу децентралізації в Україні «Децентралізація дає можливості», який відображає поточний і перспективний стан процесу реформування, аналітичні звіти Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. Під час дослідження було використано методи, що застосовують на емпіричному і теоретичному рівнях досліджень (аналізу, синтезу, індукції, дедукції). Науково-практичне дослідження особливостей процесу децентралізації Миколаївської області проводили протягом 2016-2018 років.

Проведення реформ національної системи внутрішніх міжбюджетних фінансових відносин у кінцевому підсумку має стати підґрунтям для відчутного поліпшення якості життя населення. Проте вже зараз цілком зрозуміло, що політичної волі для проведення реформування замало, необхідні розуміння і підтримка політики децентралізації саме на «місцях», бажання населення не просто пасивно спостерігати за процесом реформування і критикувати недоліки, але й брати безпосередню активну участь у цих процесах.

Реформа децентралізації – це передача повноважень та фінансів від державної влади якнайближче до людини – органам місцевого самоврядування [1]. Реформа децентралізації передбачає конкретні заходи для покращення якості життя громад. Серед досягнень реформи – вдосконалення структури управління, зменшення рівня політичної корупції через прямі міжбюджетні відносини між центральною владою та територіальними громадами та більш активне залучення членів громади до розвитку бізнесу та місцевих ініціатив.

Кожен мешканець села чи міста має право на сучасну медицину й освіту, доступні та якісні адміністративні, комунальні, соціальні послуги, гарні дороги, чисті й освітлені вулиці. Найкраще поінформовані та зацікавлені у подоланні наявних проблем органи місцевого самоврядування: сільські, селищні міські ради та їхні виконкоми. Отже саме вони повинні мати широкі повноваження і достатньо коштів, щоб бути спроможними вирішувати усі місцеві питання і нести за це відповідальність.

Децентралізація розглядається не лише як інструмент економічної та соціальної ефективності та поліпшення життя громади, а як частина політики соціального та культурного розвитку України, формування національної єдності, заснованої на принципах плюралізму та демократії, і повного урахування прав громадян [2].

Основною метою реформи децентралізації є створення належних умов для розвитку громад та наближення послуг до споживачів шляхом делегування більшості повноважень до базового рівня, чіткого розподілу обов'язків між різними гілками влади та забезпечення достатніми ресурсами місцевого самоврядування. У результаті реформи децентралізації адміністративна та територіальна структура України повинна бути раціоналізована на трьох рівнях місцевого самоврядування: регіон, округ

та громада, які складаються з кількох населених пунктів. Повноваження повинні бути чітко розділені між цими трьома рівнями на основі принципу субсидіарності. Виконавчі повноваження делегуються від обласних адміністрацій до виконавчих комітетів місцевих рад, тоді як префекти заміняють голів обласних державних адміністрацій відповідно до Європейської хартії місцевого самоврядування.

Скориставшись інформацією з державного сайту «Децентралізація дає можливості», нами було проаналізовано процес децентралізації в Україні, зокрема у Миколаївській області. Станом на 10 листопада 2018 року в Україні створено 865 об'єднаних територіальних громад (ОТГ), з них 123 очікують рішення Центральної виборчої комісії (ЦВК) про призначення перших виборів [1]. Щодо Миколаївської області, то на 01 листопада 2018 року було створено 29 ОТГ та 12 ОТГ очікують на проведення перших виборів, а сама реформа в регіоні лише почала набирати обертів. У перспективному плані формування територій громад Миколаївської області зазначено, що уряд планує створити 40 ОТГ, загальна площа яких сягатиме 12085,843 км², або 49,13% загальної площі області. Первістком у процесі об'єднання у Миколаївській області стала Куцурубська сільська об'єднана територіальна громада, яка 25.10.2015р. провела перші вибори депутатів та голови сільської ради в установленому законом порядку. У 2016 році перші вибори були проведені у 18 громадах, у 2017 році – у 9 громадах і лише 1 громада утворилася у 2018 році [4].

Після ухвалення Верховною Радою України рішення щодо оновлення складу Центральної виборчої комісії було призначено дату перших виборів у нових об'єднаних громадах. Тож 23.12.2018 р. у 12 ОТГ Миколаївської області жителі громад вперше обрали владу, встановили міжбюджетні зв'язки напряму з Державним бюджетом країни та у цілому почали нову сторінку розвитку своїх ОТГ.

Станом на 10 вересня 2018 року Миколаївська область посідала 10 місце у рейтингу областей України щодо формування ОТГ (табл.1). Для розрахунку рейтингу було ураховано такі параметри: за кількістю ОТГ; за покриттям ОТГ площі області; за кількістю територіальних громад, що об'єдналися; за % площі області, охопленої перспективним планом; за % населення ОТГ до загальної кількості населення.

Таблиця 1

Загальний рейтинг та місце за параметрами щодо формування ОТГ у Миколаївській області на 10.09.2018р.

Основні параметри	Місце за параметрами
Загальний рейтинг	10
За кількістю ОТГ	10
За покриттям ОТГ площі області	7
За кількістю територіальних громад, що об'єдналися	8
За кількістю ОТГ з чисельністю менше 5 тис. осіб	16
За % площі області, охопленої перспективним планом	13
За % населення ОТГ до загальної кількості населення	8

За покриттям ОТГ площі області Миколаївська область посідає 7 місце, за кількістю ОТГ з чисельністю менше 5 тис. осіб – 16 місце. Зазначені рейтинги засвідчують, що саме цього року в Миколаївській області особливо активно проходять процеси децентралізації. Треба сказати, що процесом об'єднання вже охоплено 17 районів з 19, крім Кривоозерського та Врадіївського районів.

Процес децентралізації залежить від готовності населення до об'єднання з іншими населеними пунктами. Так, потрібно брати до уваги ментальність – особливості кожного регіону, психологічну налаштованість його населення до втілення реформаторських ідей та активних змін. Є громади, які об'єднуються не за перспективним планом, а навколо прибуткових підприємств.

Серед особливостей процесу децентралізації у Миколаївській області відмітимо те, що 19,06% населення не має бажання об'єднуватися, зокрема, 53,49% жителів міст обласного значення знаходяться поза межами об'єднань, що є свідченням недовіри до влади та реформи децентралізації у країні.

Громадам потрібен час на осмислення всіх переваг та недоліків від добровільного об'єднання ресурсів і територій. Так, наприклад, мешканці маленьких сіл побоюються, що їх більші сусіди після об'єднання залишать собі всі гроші. Цілком можливо, що у результаті об'єднань територій понад 20 відсотків малих сіл будуть забуті і знищені. Там, де немає сільради,

там немає і села. Своєю чергою, багаті громади не хочуть поєднуватися з бідними. Наразі у Миколаївській області ще не укладено договори міжмуниципального співробітництва, що свідчить про недовіру громадян до децентралізації та небажання співробітництва з іншими громадами.

На сьогодні з боку обласної виконавчої влади Миколаївській області не було жодного тиску в питанні формування об'єднаних територіальних громад. Миколаївська облдержадміністрація не прагне завдяки форсуванню цифр вийти в лідери по країні. Головним орієнтиром для влади було і залишається до сьогодні – добровільність об'єднання, бажання населення і можливості територій.

Згідно з Бюджетним кодексом України, об'єднані територіальні громади прирівняні до міст обласного значення. Вони виходять на прямі міжбюджетні стосунки з Міністерством фінансів України. Зокрема, бюджети ОТГ мають міжбюджетні відносини з державним бюджетом [3].

На Миколаївщині минулого року на прямих міжбюджетних відносинах з державним бюджетом працювали 19 об'єднаних територіальних громад. Досліджуючи касові видатки місцевого бюджету ОТГ Миколаївської області з урахуванням міжбюджетних трансфертів, варто відмітити, що за 2016 рік вони становили 15 млн грн, з них було виділено на: освіту 7,9 млн грн (54%); органи місцевого самоврядування – 1,8 млн грн; соціальний захист та соціальне забезпечення 0,2 млн грн (1%); культуру та фізичну культуру – 0,8 млн грн (6%); охорону здоров'я – 0,9 млн грн (6%); інші видатки – 1,3 млн грн (9%); трансферти районному бюджету становлять – 1,6 млн грн (11%) [5, с. 275].

У 2017 році Державний фонд регіонального розвитку розподілив кошти по областях, зокрема на Миколаївську область припало 90818,881 тис. грн, які були направлені на виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що відповідають пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку.

Головним стратегічним завданням модернізації системи державного управління та територіальної організації влади, яка сьогодні здійснюється, є формування ефективного місцевого самоврядування, створення комфортних умов для проживання громадян, надання їм високоякісних та доступних публічних послуг. Досягнення зазначених цілей неможливе без належного рівня економічного розвитку відповідних територій, їх фінансового

забезпечення і достатніх джерел для наповнення місцевих бюджетів [2].

Сьогодні лунають різні оцінки ефективності реформи місцевого самоврядування, зокрема такого її етапу, як фінансова децентралізація. Однак, будь-які висновки мають базуватися на реальних показниках, які відображають попередні результати реформи. Основним таким показником є фінансова спроможність ОТГ, здійснення якої дасть нам можливість виявити

слабкі місця та виробити необхідні управлінські рішення для їх усунення у майбутньому.

Для дослідження процесу фінансової децентралізації ОТГ Миколаївської області розглянемо фінансову спроможність 19 ОТГ області, які на перше півріччя 2018 рр. відзвітували про виконання місцевих бюджетів та в яких на цей період уже було проведено перші вибори (табл.2).

Таблиця 2

Фінансова спроможність об'єднаних територіальних громад Миколаївської області на I півріччя поточного року

№ п/п	Назва ОТГ	Власні доходи на одного мешканця, грн		Рівень дотаційності бюджетів (питома вага базової/реверсної дотації у доходах), %		Питома вага видатків на утримання у власних ресурсах (без трансфертів), %		Загальний рейтинг по Україні
		2017р.	2018р.	2017р.	2018р.	2017р.	2018р.	
1	Галицинівська	4429,5	5329,6	-21,8	-20,8	5,2	9,3	9
2	Михайлівська	1829,3	2441,2	-6,8	-3,3	16,1	19,3	20
3	Благодатненська	1554,7	1887,1	-8,7	-15,0	13,8	15,0	35
4	Коблівська	2430,2	2797,5	0,6	0,8	20,4	21,5	43
5	Ольшанська	2368,5	2143,2	-4,3	-3,3	7,1	17,4	45
6	Мостівська	1415,9	1576,9	2,4	1,2	17,8	30,0	58
7	Веснянська	2189,7	2188,3	-3,7	-4,4	11,8	20,0	59
8	Бузька	1987,6	2844,2	3,8	0,8	13,2	14,2	67
9	Чорноморська	888,4	1421,6	13,2	13,3	18,2	14,8	77
10	Баштанська	1247,5	1512,9	4,2	5,8	16,2	22,3	86
11	Куцурубська	1015,4	1259,7	6,0	0,0	19,4	19,0	104
12	Нечаянська	1197,0	1610,4	14,6	13,8	18,9	29,5	156
13	Шевченківська	1101,8	1338,7	10,3	10,6	11,9	14,0	174
14	Веселинівська	1068,1	1201,0	8,4	12,0	16,1	19,1	193
15	Прибужанівська	792,2	999,6	14,5	12,3	15,1	21,3	195
16	Доманівська	960,7	1240,8	10,5	10,9	11,6	16,4	210
17	Олександрівська	744,4	990,7	22,4	23,2	22,0	25,3	252
18	Кам'яномостівська	708,8	970,1	18,6	14,8	21,8	29,8	255
19	Воскресенська	534,0	669,3	32,4	36,9	25,9	31,3	336

Джерело : Центральний офіс реформ при Мінрегіоні [6]

За підсумками I півріччя 2018 року, у порівнянні з аналогічним періодом 2017 р., середній показник надходжень власних доходів на 1 жителя ОТГ у Миколаївській області збільшився понад 21% та склав 5959,1 грн, зокрема зростання показника було відмічено у 17-ти ОТГ, у грошовому еквіваленті найбільший приріст був у Бузькій ОТГ – 856,6 грн, а найменший – у Веселинівській ОТГ – 132,9 грн. Лише у двох громадах, Ольшанській та Веснянській ОТГ, було відмічено зниження цього показника на 9,5 та 0,07% відповідно.

Важливим показником аналізу доходної частини бюджетів ОТГ є рівень дотаційності

бюджетів, що характеризує стан фінансової спроможності громад.

Аналізуючи за цим показником ОТГ Миколаївської області, відмітимо, що найбільш дотаційною станом на I півріччя 2018 року є Воскресенська ОТГ – 36,9% у доходах громади становить базова дотація, що у порівнянні з

аналогічним періодом 2017 р. рівень дотацій зріс на 4,5 відсоткових пункти.

До трійки найменш фінансово залежних від державного бюджету ОТГ увійшли: Галицинівська ОТГ з реверсною дотацією та показником (20,8%) – I місце, Благодатненська ОТГ(15,0) – II місце та останнє місце посіла Веснянська ОТГ з рівнем дотаційності мінус

4,4% питомої ваги базової дотації у доходах громадян. Також варто відмітити, що бюджет Куцурубської громади у I півріччі 2018 року є бездотаційним. Як уже було вище зазначено, у I півріччі 2018 року у Миколаївській області діє 29 громад, серед яких 22 громади отримують з державного бюджету базову дотацію, 5 перераховують реверсну дотацію.

За підсумками I півріччя 2018 року, найбільша питома вага видатків на утримання службовців у фінансовому ресурсі ОТГ Миколаївської області (без урахування субвенцій) припадає на бюджет Воскресенської ОТГ – 31,3%, найменша питома вага – на бюджет Галицинівської ОТГ – 9,3%. Варто відмітити, що у порівнянні з аналогічним періодом 2017 року зазначений показник виріс по всіх 19 ОТГ Миколаївської області.

Згідно з даними Міністерства регіонального розвитку, у список 20 кращих фінансово спроможних громад 2017 року увійшло дві об'єднані територіальні громади Миколаївської області, зокрема Галицинівська ОТГ – 9 місце (з 9,7 тис. грн власних доходів на 1-го мешканця) та Михайлівська – 20 місце (з отриманим власним доходом на 1-го мешканця понад 5,4 тис. грн.).

Аналіз виконання місцевих бюджетів є однією з найважливіших складових фінансового управління у громадах. У першу чергу, це не тільки спостереження за тим, скільки коштів надійшло і на що їх було витрачено, але й ґрунтовний аналіз, який буде основою оптимізації управління виконанням місцевих бюджетів. Тож, наступним кроком ми проаналізували приріст надходжень до місцевих бюджетів ОТГ регіону, адже саме вони показують рівень раціонального використання фінансових ресурсів громад (табл. 3.) [1].

За показником динаміки надходжень місцевих податків та зборів ОТГ Миколаївської області демонструють позитивні результати, саме цей показник найбільш реально висвітлює роботу громади в напрямку покращення своєї фінансової спроможності.

Найвищий темп зростання надходжень до бюджету спостерігається в одній з найменших ОТГ Миколаївської області, а саме у Бузькій ОТГ – у 2 рази (201,9%), найнижчий рівень – Благодатненська ОТГ, де надходження зменшилися і становили 94,6%.

У розрізі зазначених ОТГ варто відмітити, що у Благодатненській ОТГ найбільшу питому вагу (54,3%) у складі надходжень податків та зборів до загального фонду сільського бюджету займає податок на доходи фізичних осіб. Найбільш

визначальними платниками податку на доходи фізичних осіб у I кварталі 2018 році стали: ПП АП «Благодатненський птахопром», ПРАТ «Оберіг».

Таблиця 3

Приріст надходжень місцевих податків і зборів за I півріччя 2018 р.

№ п/п	Назва ОТГ	Надходження у %
1	Бузька	201,9
2	Чорноморська	196,4
3	Широківська	185,3
4	Михайлівська	167,3
5	Галицинівська	149,5
6	Прибужанівська	145,5
7	Олександрівська	143,4
8	Володимирівська	143,1
9	Кам'яномостівська	139,2
10	Новополтавська	136,5
11	Воскресенська	132,1
12	Радсадівська	131,7
13	Казанківська	130,6
14	Шевченківська	128,9
15	Нечаянська	126,7
16	Дорошівська	123,0
17	Куцурубська	122,4
18	Доманівська	122,4
19	Березанська	120,4
20	Веселинівська	119,6
21	Баштанська	117,3
22	Мостівська	115,6
23	Ольшанська	115,5
24	Коблівська	115,2
25	Веснянська	114,4
26	Прибузька	109,3
27	Арбузинська	104,8
28	Благодатненська	94,6

Найбільшими сільськогосподарськими виробниками та платниками податків до бюджету у Бузькій ОТГ є: ТОВ «СГВП Болгарка», ПСП «Сонячне», ПРАТ «Вознесенськ облплемсервіс», ПАТ «Зелений Гай». Крім того, на території села Бузьке розташовані кар'єри по видобутку піску: ТОВ «Технологічна група», ПРАТ «Микитівський гранітний кар'єр», ТОВ «Ольвія». Працює термінал ТОВ СП «Нібулон» по прийманню та очищенню зерна, який займає площу 12 га (планові надходження від оренди землі в рік – 415 тис. грн).

Перераховано місцевим бюджетам ОТГ Миколаївської області за січень-серпень 2018 р. 287,1 млн грн субвенцій на забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах між регіонами. Визнання об'єднаних

територіальних громад Миколаївської області фінансово спроможними стало можливим в результаті цілеспрямованої роботи зі створення місцевих керівних органів, ефективного використання бюджетних коштів та оптимізації власних ресурсів, активізації інвентаризаційних процесів.

Процес децентралізації у Миколаївській області сприймається з великою обережністю. Хоча робота в даному напрямку почалася ще у 2015 році, більшість існуючих громад психологічно визріли лише наприкінці 2016 року, саме тоді і відбулися вибори у 19 громадах регіону. Децентралізація – це найефективніший спосіб єднання і розвитку не тільки Миколаївської області, але і країни у цілому, яка має відбуватися поступово, з розумінням подальших планів та перспектив розвитку [5]. Одним з найважливіших пріоритетів цього процесу є створення фінансово спроможних громад, що передбачає зосередження уваги не тільки на кількості створених ОТГ, але й на їх якості.

З огляду на проблемні питання процесу децентралізації у Миколаївській області, виокремимо ті громади, які ухвалили рішення про об'єднання не відповідно до Перспективного плану формування територій громад та не враховували свій фінансовий, економічний, людський потенціал.

Утворена у 2015 р. Куцурубська ОТГ Миколаївської області (3,5 тис. мешканців) переосмислила свої перспективи, виходячи з розуміння потреб підсилити свою спроможність, інвестиційну привабливість і у 2016 р. провела перевибори з метою приєднання до себе інших територіальних громад, які не належать до неї відповідно до Перспективного плану. Досліджуючи особливості функціонування цієї ОТГ та аналізуючи стратегічні документи громади, можна зробити висновок, що особливістю її функціонування є приділення уваги розвитку саме адміністративному центру ОТГ с. Куцуруб, у більшості стратегічних документів не відображено інтереси периферійних громад, не дотримано баланс розвитку територіальних одиниць, що увійшли до громади. Зокрема, більша частка інвестиційних проектів, які планувалися до реалізації у 2017 році на території Куцурубської ОТГ за рахунок коштів державного бюджету, сільського бюджету направлені на розвиток саме адміністративного центру ОТГ.

Таким чином, виникає ризик щодо захисту інтересів виборців периферійних населених

пунктів, оскільки депутати просто не матимуть впливу на порядок денний та голосування у раді Куцурубської ОТГ.

Поряд з цим, суттєвим недоліком, що гальмує реалізацію місцевої політики у певних сферах більшості ОТГ Миколаївської області, є проблеми у реалізації цільових програм. Більшість цільових програм, що діють в ОТГ, є застарілими, прийнятими раніше радами відповідних адміністративно-територіальних одиниць, які об'єдналися. У цих програмах майже відсутні проекти, що мали б об'єднуючий характер, та які стосувалися б усієї ОТГ. Також у більшості програм (нових або раніше прийнятих) відсутній пакет результативних показників, за якими можна всебічно оцінити як ефективність реалізації кожної конкретної програми, так і доцільність реалізації програми, витрачання на неї коштів громади, а також оцінити якість управлінських дій посадових осіб місцевого самоврядування, на яких покладені відповідні функції [5].

Доступ та доступність інформації на більшості веб-ресурсів ОТГ Миколаївської області є не досить високими та не дають змоги мешканцю у реальному часі отримати необхідну інформацію про розвиток ОТГ. Поряд з цим, слід відмітити, що найбільш закритою, з точки зору бюджетної відкритості та доброчесності, є саме Бузька ОТГ. Паспорти бюджетних програм, які розміщені на офіційному сайті Бузької ОТГ, не містять повного переліку результативних показників, у половині паспортів результативні показники взагалі відсутні. Органи місцевого самоврядування свідомо не показують, які результати вони планують досягнути у результаті реалізації відповідної програми.

Процес реалізації реформи децентралізації створює низку потенційних викликів і ризиків у сфері соціокультурної політики, ефективного управління, розвитку ефективного політичного плюралізму у громадах, включаючи: посилення соціально-економічних диспропорцій; обмежений контроль за виборами; невиконання поточних зобов'язань; національні меншини; законодавчі питання; управління та компетентність; формування нової соціальної ідентичності; нечіткий розподіл повноважень тощо [6].

Висновки. У рамках проведеного дослідження процесу децентралізації у Миколаївській області було встановлено такі його особливості: створення об'єднаних

територіальних громад у регіоні розпочалося ще у 2015 році, але більшість існуючих громад психологічно визріли лише наприкінці 2016 року, саме тоді і відбулися вибори у 19 громадах регіону; реформа не має особливої підтримки з боку широких верств населення, адже люди не розуміють сам процес децентралізації; новостворені ОТГ стикаються зі спротивом з боку районних адміністрацій та місцевих рад; утворені ОТГ Миколаївської області не мають належно підготовлених робочих кадрів та спостерігається низька кваліфікація службовців місцевого самоврядування для виконання нових функцій; особливим аспектом ОТГ у процесі децентралізації є необхідність належного урахування та захисту інтересів периферійних громад, на території яких не розташовані органи місцевого самоврядування.

У той же час негативні прояви децентралізації можна зменшити шляхом підтримки об'єднаних громад за допомогою: розвитку законодавства у сфері самоврядування, проведення реформи правоохоронної системи, освіти, медичної та земельної реформ (які б ураховували особливості регіональної реформи, самоврядування, територіальної організації влади), а також сприяння громадським організаціям та ініціативам у частині контролю над владою, розвитку соціокультурних ініціатив. Вирішенням проблеми неналежної підготовки робочих кадрів може стати запровадження дієвих програм підвищення кваліфікації службовців місцевого самоврядування та надання їм необхідної консультативної і методичної допомоги з боку органів виконавчої влади.

Список використаних джерел:

1. Децентралізація в Україні. URL: <https://decentralization.gov.ua/about>
2. Ткачук А. Ф. Децентралізація влади: від потреби до реалізації.: Легальний статус, 2013. 116 с.
3. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>
4. Казюк Я. М. Децентралізація. Місцеві бюджети 159 об'єднаних територіальних громад. Фінансово-аналітичні матеріали. К.: Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, 2016. 282 с.
5. Три роки децентралізації: чим живе Миколаївська область. URL: <http://news.informer.od.ua/page2594484.html>
6. Децентралізація в Україні: досягнення, надії і побоювання. URL: https://www.international-alert.org/sites/default/files/Ukraine_Decentralisation_UK_2017.pdf

М. П. Миняйло, Н. И. Галунец. Особенности процесса децентрализации в Николаевской области

В статье рассмотрены теоретические аспекты децентрализации и основные мероприятия, которые предусматривает реформа децентрализации. Исследованы результаты этой реформы на примере Николаевской области. Установлено, что на 10 сентября 2018 Николаевская область занимала 10 место в рейтинге областей по формированию объединенных территориальных общин. Рассмотрены особенности финансовой децентрализации объединенных территориальных общин региона. Определены основные проблемы, которые возникли у ОТГ Николаевской области процессе их функционирования.

Ключевые слова: децентрализация, финансовая децентрализация, органы местного самоуправления, объединенные территориальные общины.

M. Minyailo, N. Galunets. Features of the process of decentralization in the Mykolaiv region

The article deals with the theoretical aspects of decentralization and the main measures envisaged by the decentralization reform. The results of this reform on the example of the Mykolaiv region are investigated. It was established that as of September 10, 2018, Mykolayiv oblast occupies the 10th place in the ranking of oblasts for the formation of UTC(united territorial communities). Features of financial decentralization of the UTC of the region are considered. The article determines the main problems that have arisen in the UTC in the Mykolaiv region in the process of their functioning.

Keywords: decentralization, financial decentralization, bodies of local self-government, united territorial communities.